

D • N

27/4 1954

Den tyska socialdemokratin och Europaarmén

Den tyska socialdemokratin ledare Ollenhauer har skrivit en originalartikel för tidskriften Tiden om sitt partis "utrikespolitiska perspektiv". I huvudsak är artikeln en polemik mot förslaget om Europaarmé. På den punkten står Ollenhauers parti fast vid sin gamla negativa linje. Det står härvid i motsättning till den överväldigande majoriteten av det tyska folket, vilket valen i höstas med eftertryck klarade. Det står också i motsättning till större delen av socialdemokratin i det Västeuropa som tänks ansluta sig till förslaget om Europaarmé. Detta fastslags senast vid internationals konferens i Bryssel i februari. I Holland, Belgien och Italien har socialdemokraterna godtagit planen; i Frankrike är meningarna delade och utgången över huvud ovisst; i England, som stöder planen utan att en anslutning avses, är endast Bevargruppen avvisande.

Även inom den tyska socialdemokratin finns en grupp som är mot partimajoritetens linje, och det står utom tveivel att denna grupp stärkts genom nederlaget vid de val som hölls väsentligen på denna fråga. Ollenhauers inlägg tyder på att han tagit intryck av kritiken. Han uttrycker sig med ojämförligt mindre skärpa än han och hans parti gjorde förra sommaren — för att inte tala om den avlidne ledaren Schumachers ursinniga angrepp — och han begagnar delvis andra metoder än förr vid försvaret av sin ståndpunkt.

Huvudargumentet står emellertid kvar. Det gäller, skriver Ollenhauer, att "skapa förutsättningar för en (självständig) tysk utrikespolitik, och det betyder i första rummet att det måste skapas en tysk enhetsstat". Östtyskland bör sammanföras med Västtyskland, såsom internationales upprepade gånger begärt (liksom alla Västerterns demokratiska partier och regeringar). Förvånande nog kännetecknar Ollenhauer Berlinmötet som en framgång för denna strävan, visserligen en rent teoretisk framgång; "man

kom inte fram till något praktiskt steg mot återförening". Sovjetregeringen förklarade planen på europeisk försvarsgemenskap vara ett hinder för varje överenskommelse. "Vare sig man tar dess invändningar på allvar eller bara betraktar dem som förevändningar, måste det stå klart att socialdemokratin inte skulle uppfylla sitt ansvar gentemot hela tyska folket, om man låter en av de fyra ockupationsmakterna behålla denna invändning... Utifrån sitt eget och det tyska folkets särskilda och enastående läge måste den tyska socialdemokratin därför hålla fast vid sitt motstånd mot den europeiska försvarsgemenskapen."

Det är ett underligt resonemang. Förut påstod de tyska socialdemokraterna att rikets enande var tänkbart om Västtyskland ställde sig neutralt. Det var svårt att förstå med tanke på Rysslands uppenbara fasthållande vid våldet i Östtyskland. Nu tycks Ollenhauer vara på det klara med att den ryska invändningen endast är en förevändning. Varken han eller någon annan ledande socialdemokrat lär numera vilja hävda att Ryssland skulle släppa Östtyskland om Europaarmén avskrevs. Men då blir resonemanget än mer än förut ett rent spegelfäktteri, en halsbrytande tillämpning av Vaihingens "filosofin som om". Man skall handla "som om" enandet kunde vinnas genom detta handlingssätt, trots att man vet att så inte blir fallet. Avslöjade myter brukar man dock inte nyttja som motiv. Det är lätt att förstå att den tyska folkmajoriteten tar avstånd från denna fiktionspolitik — av sina egna anhängare stämplad som fiktionspolitik — för att i stället följa parollen: Vi vill ha ett enat Tyskland; det går inte att genomföra nu; vad som nu måste ske och som möjligen

kan leda till målet är att vi tryggar vår framtid och vårt likaberättigande genom samverkan med Västertern.

Ollenhauer ger också uttryck åt andra, rent nationalistiska tongångar. Trots att statsmännen i Västtyskland och Västtyskland under årtal framhåvt att Europagemenskapen är till för att ge trygghet genom effektivt försvar, påstår Ollenhauer att enligt västmakternas utrikesministrar försvarsgemenskapen "närmast (är) skapad för att hålla tyskarna under kontroll". Detta uttrycksätt är en förvanskning av den synpunkt som av mr Eden formulerades så "att vårt syfte är att förena Tyskland så nära med andra fredsälskande stater att det varken vill eller kan bruka sin återvunna styrka för aggressiva mål". Att försvarsgemenskapen, som i första hand innebär tysk upprustning och likställighet mellan Tyskland och de andra västmakterna, främst skulle vara ett medel att behärska Tyskland, det är ett nytt polemiskt grepp, som rimligen i Tyskland var och en bör genomskåda. Än längre går Ollenhauer — och det är den enda verkligt olustiga delen av hans artikel — då han under erinringar om vad som skedde i början av 30-talet hotfullt talar om risken för nynazism, om inte "ockupationen och delningen" upphör.

Att det tyska folket avskyr uppdelningen och det med denna förenade tyranniet i Östtyskland är naturligt; den överväldigande antikommunistiska (men dess bättre också antinazistiska) majoriteten i Västtyskland är ett svar på denna oförrätt. Men "ockupationen" av Västtyskland, det är i själva verket numera en totalt missvisande beteckning, det lär Ollenhauer också erkänna. Vad som kallas ockupation är en stationering av utländska trupper i Tyskland, främst för att skydda Tyskland mot östblocket. Vill de tyska socialdemokraterna verkligen ha bort dessa trupper? Eller håller de verkligen på att en förstärkning av trupperna med tyska stridskrafter är en skärpning av "ockupationen"? Det är svårt att tro att de frågorna på allvar besvaras med ja.

28/4
Hergesheimer hörde på 1920-talet till Amerikas mest lästa författare, och många kritiker, bland dem Mencken, satte honom högt. Han har på goda skäl kallats den amerikanska romanens John Sargent. Liksom denne målare skildrade han i hyperromantisk stil framför allt lyxmännskor och lyxmiljöer. Männen var modiga, ärelystna och däckkraftiga, kvinnorna sköna och languissanta; lidelse och en lätt menankoli var gemensamma för båda könen. Detaljerat och med stort raffinemang beskrev Hergesheimer miljöerna och accessoarerna, från nackspeglarna till manschettknapparna och de konstnärligt formade isbitar som användes för att kyla drinkarna. Genren blev urmodig och komprometterad då de hårdkokta författarna började sitt rensningsarbete inom den amerikanska litteraturen. Men det finns många utsökta scener och porträtt mitt ibland det ytliga; man kommer ihåg gatubilder från de gamla nyengelska städerna, kärlekens första upplammande i Balisand och hjälten i Tampico som i sin glädje över mötet med den älskade berusar sig och förstör situationen. Även i modern litteraturkritik finner man stundom tecken på att Hergesheimer står kvar som ett namn i amerikansk romankonst, trots sin inriktning på det yttre, det salongsmässiga och det skönt pittoreska.

H. T. n